

Ordforklaringer

I denne liste er vægten lagt på at forklare de vigtigste ord, som er relevante for at forstå matriarkalsk religion og Shaktisme bl.a. i relation til de øvrige materiale. En lang række ord, som er relevante for at forstå hinduisme og vedisk religion i almindelighed er ikke medtaget. De kan findes i andre leksika, hvoraf der er henvisning til nogle i listen over links.

Aditi	Den store, skabende modergudinde i Vedaerne.
Antahkarana	Dualitet af eksistens og bevidsthed. Opfattes som forbindelsesleddet mellem lavere og højere mentale processer.
Apana	Livskraft. Der er 7 forskellige former for livskraft, fx Prana, som er indånding og hjerteslag, og Apana som er udånding og udskillelse af affaldsstoffer, dvs. renselse.
Asvin-tvillingerne	Stjernebilledet tvillingerne, Castor og Pollux
Atala	Det chakra eller den energikilde, der er knyttet til hofterne. Se Chakra.
Atman	Det kosmiske og sande selv, hinsides den kropslige, individuelle fremtræden; kan sammenlignes med, men er ikke identisk med det europæiske begreb "sjæl", der i højere grad refererer til individualiteten. Se også Jiva.
Avidya	Uvidenhed. Se Vidiya.
Bhadra Kali	Forløsningens = dommedagens gudinde. En stærk og magtfuld form af Kali.
Bhakta	Tilbeder.
Bhuvarloka	Den 6. dimension i det hinduistiske univers.
Brahma	Den mandlige gud for skabelse. Udgør Trimurti med Vishnu og Shiva. Må ikke forveksles med Brahman, selv om de to stavemåder ofte overlapper hinanden i de religiøse skrifter.
Brahman	Den højeste realitet, verden (kosmos) i sin helhed og enhed, bag den fysiske virkeligheds slør. Er ubeskrivelig, da Brahman rummer alle eksisterende egenskaber.
Brahmin	Den højeste kaste blandt hinduer, oprindeligt og til dels stadigvæk præstekasten.
Chakra	Betegnelse for energi-punkter eller energi-koncentrationer i den ikke fysiske, men åndelige eller spirituelle krop.
Chandala	En person, der varetager behandlingen af de dødes kroppe, også den foragtede, den kasteløse.
Chidabhasa	Refleksion, bevidsthed, især bevidsthedens fremtræden i det individuelle selv.
Chit	Også skrevet Cit. Bevidsthed, især i betydningen den sande bevidsthed om eller erkendelse af den højere realitet.
Chitas ild	Den ild, som adskiller kroppen fra den udødelige bevidsthed ved ligbrændingen, opfattes som en renselsesproces.
Cinnamastika	I Shaktismen og hinduismen gudinde for livskraft og seksualitet. Hun ses afbilledet stående oven på et elskende par, samtidig med at hun hugger hovedet af sig selv og lader to kvinder drikke det blod, der sprøjter ud af hende hals.
Deva	Mandlig gud, også en mandlig fremtrædelsesform den højeste, ubestemte guddommelighed.
Devi	Kvindelig gud, gudinde, traditionelt identificeret med den oprindelige, guddommelige skaberkraft.
Dharma	Orden i bredeste forstand, bruges til at betegne harmoni, pligter, retfærdighed, opførsel, moral etc. I mere filosofisk sammenhæng en betegnelse for en åndelig harmoni, i buddhismen en

betegnelse for den kosmiske lovmæssighed.

Durga	Fremtrædelsesform for Devi / Shakti. Durga er den mest fremtrædende skikkelse i Shaktidyrkelsen i vore dage. Durga opfattes som Maha Devi / Maha Shakti, den ultimative, uovervindelige kvindelige guddom. Der er en række fortællinger om Durgas styrke, den mest populære om hendes sejr over dæmonen Mahishasura.
Giriana	Bjerg på sanskrit, i religiøs sammenhæng oftest Himalaya.
Hari	Dels en betegnelse for Vishnu, dels et udtryk for hyldest jf. Hara Krishna.
Hiranyagarbha	Det gyldne æg / det gyldne skød / livmoder – betegnelse for skabelsen og henvisning til en skabelsesmyte.
Hrim	Hyldest, forstås parallelt med Om, men i tantrisk sammenhæng.
Isvara	Guddommelig. Betyder herre eller regent på sanskrit.
Jiva	Det individuelle selv. Den udødelige bestanddel af alle levende væsener. En udødelig livsidentitet, der i tiden inkarneres i menneskers og dyrs kroppe.
Kali	Kali er den feminine form af sort på sanskrit, altså den sorte gudinde. Kali er gudinde for liv og død, dvs. tidens gang. Hun ses ofte afbilledet stående på en livløs Shivaskikkelse. Kali ses som den kvindelige energi, der giver Shiva livskraft.
Kalpavriksha	Guddommeligt, ønskeopfyldende træ.
Karma	Handling i både individuelt og kosmisk perspektiv. Begrebet er centralt i hinduismen og indbefatter årsag og virkning, herunder det personlige, moralske og religiøse perspektiv af en persons handlinger. Et individs karma er altså summen af alle individets handlinger i tiden og dermed for selvets (jiva) stilling i Samsara. Karma betegner også den kosmiske lov om årsag og virkning, som alle fænomener i universet er underlagt.
Ksatriya	Den næsthøjeste kaste i hinduismen. Traditionelt krigerkysten, men har i dag ingen særlig tilknytning til militæret.
Maha Deva	Den store gud, ofte en betegnelse for Shiva.
Maha Devi	Den store gudinde, skabergudinden, Maha Shakti.
Maharloka	Den 4. dimension i hinduismens univers.
Maharsi	Jordisk inkarnation af Shiva
Mahesvara	Betegnelse for Shiva, den store gud.
Maya	Illusionen om den fysiske virkeligheds eksistens. Ordet har flere forskellige betydninger, men fælles for dem er, at den umiddelbare, sansebårne erkendelse af virkeligheden er forkert. Den sande virkeligheds enhed er hævet over dualiteten af krop og bevidsthed og som sådan ubeskrivelig. Maya betegnes ofte som et slør.
Maya Shakti	Den kvindelige, guddommelige kraft til at skabe illusionen om den fysiske verdens virkelighed.
Muni	Hellig person, sandsiger, mandlig eller kvindelig. Også navn på en af Dakshas døtre.
Maa Manashi	Gudinde for frugtbarhed og velstand, inkarnation af Durga. Har kraft til at helbrede giftslangers bid. Er især populær i Bengalen.
Maa Samlesvari	Inkarnation af Durga og den mest fremtrædende gudinde i det østlige Orissa. Spiller en stor rolle i Shaktikulten. Navnet for hendes kultsted siges at være nævnt af Ptolomæus år 150 f.Kr., men der er ikke enighed om tolkningen af denne passage i hans geografi.
Nirrti	Dødsgudinde i Rigveda.

Para Brahma	Universets skabende energi, inden for de fleste hinduistiske retninger anerkendt som en formløs, men kvindelig skabende urkraft, som er den ultimative årsag til verdens skabelse.
Para Shakti	Den almægtige skabergudinde.
Prajapati	Guddom for det uskabte eller endnu ikke skabte.
Pralaya	Verdens undergang, afslutning af en verdensalder, som efterfølges af en ny verdensalder af overordentlig mange milliarder solårs varighed.
Prana	Livskraft, forstås som kosmisk energi, anses for at komme fra solen og gennemtrænge alt.
Pranava Om	De to ord hænger sammen, Om er dels en hyldest, dels en betegnelse for den højeste, ubeskrivelige guddom. Pranava kan forstås som den kosmiske lyd, der eksisterede før skabelsen, og som vil eksistere efter verdens undergang. Samlet må udtrykket opfattes som en hyldest eller sang til gud.
Prithvi	I vedaerne moder jord, altså frugtbarhedsgudinde.
Puranaer	Hinduistiske, religiøse skrifter som er blevet til over en længere periode fra ca. 600 til ca. 1300 e.Kr.
Raudri Shakti	Betegnelse for modergudinde. Aspekt af Pavati / Durga.
Rigveda	Det ældste af de religiøse skrifter fra den vediske tid, 1500 - 1200 f.Kr.
Risi Durvasa	Navn på en berømt sandsiger.
Rudra	Storm, overført betydning: vildskab. Refererer også til Shiva.
Samidh	Fuldkommenhed, bruges også som personnavn.
Samsara	Den uendelige livscyklus, som alt levende er underlagt, dvs. den uendelige række af fødsler og død, hvor igennem det udødelige selv (jiva) inkarneres i fysiske kroppe. Frigørelsen fra Samsara sker ved, at individet opnår bevidsthed om (gennemskuer) virkelighedens illusion (Maya) og lever i overensstemmelse med denne erkendelse (Karma).
Samskara	Indtryk og fornemmelser, baseret på tidligere erfaringer.
Sanatan Dharma	Den evige kosmiske orden og harmoni. Også en betegnelse for ortodoks hinduisme.
Sankara	Shiva i hans skikkelse af almægtig gud
Saraswati	Oprindelige flodgudinde i Rigveda. I hinduismen er Saraswati gudinde for lærdom, kunst og uddannelse. Hun ses også som "hustru" til Brahma. Se også Vidiya.
Satyaloka	Den højeste dimension af de 14 dimensioner i det hinduistiske univers.
Shiva	Mandlig gud og en del af trimurti sammen med Brahma og Vishnu. Shiva opfattes som ødelæggeren og genskabereren. Shiva repræsenterer tidens gang, der inkluderer fødsel og død, frugtbarhed og destruktion. Shiva tilbedes ofte i form af en lingam (monolit) eller en lingam og yoni (symbolsk fremstilling af frugtbarhedsaspektet af Shiva og Parvati).
Sutatman	Sangen / talen / filosofien om selvet.
Svarloka	Den 5. dimension af de 14 dimensioner i det hinduistiske univers.
Taparloka	Den 2. dimension af de 14 dimensioner i det hinduistiske univers.
Ushas	I vedaerne gudinde for daggry, lys og frugtbarhed.
Vaishnavi	Kvindelig fremtrædelsesform for Vishnu, datter af Mahadevi.

Vedanta	Vedaernes samlede udtryk eller konklusion / Upanishaderne. Refererer også til en filosofisk skole inden for hinduismen.
Vidya	Den sande kundskab og erkendelse, der gennemtrænger den materielle verdens slør. Refererer også til den kvindelige gud Sarasvati, som manifesterer den kvindelige guddommelige energi, der renser og ophøjer selvet.
Virabhadra	Shivas ødelæggende aspekt.
Virat	Egenskab, som skal forstås forstærkende i sammenhængen: kæmpe stor, brillant, skinnende, majestætisk, magtfuld.
Vishnu	Mandlig guddom, en del af trimurti med Brahma og Shiva. Vishnu opfattes som den gud, der opretholder universet, og som den gud, der udtrykker essensen af alle levende væsener. Vishnu er knyttet til den kvindelige guddom Lakshmi, som repræsenterer rigdom og velstand.